

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Designs)

การศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุด เวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross - sectional Descriptive study)

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) หมายถึงสมาชิก อบต. ในอำเภอบ้านแพ้วและอำเภอ
กระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ประชากรที่ศึกษา (Study Population) หมายถึง สมาชิก อบต. อำเภอบ้านแพ้วและอำเภอ
กระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน แบ่งเป็นอำเภอบ้านแพ้วจำนวน 8
แห่ง 55 หมู่บ้าน และอำเภอกระทุ่มแบน 8 แห่ง 76 หมู่บ้าน รวม 16 แห่ง 131 หมู่บ้าน จะได้สมาชิก
อบต.จากการเลือกตั้ง 262 คนและปลัดอบต. 16 แห่ง ๆละ 1 คนได้ 16 คน รวมทั้งหมด 278 คน⁽²²⁾

ตัวอย่าง (Sample) ใช้สมาชิกอบต.ในอำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกระทุ่มแบนทุกคน โดยไม่มี
การสุ่มตัวอย่าง⁽²³⁾

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ และตำบล

อำเภอ	ตำบล	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
บ้านแพ้ว	หลักสาม	27
	คลองตัน	11
	บ้านแพ้ว	21
	เกษตรพัฒนา	7
	หลักสอง	15
	เจ็ดริ้ว	11
	สวนส้ม	11
	อำแพง	15
รวม	8 ตำบล	118

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ และตำบล

อำเภอ	ตำบล	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
กระทุ่มแบน	คลองมะเดื่อ	23
	ดอนไก่อี	13
	ท่าไม้	25
	ท่าเสา	17
	สวนหลวง	27
	แคราย	11
	บางยาง	27
	หนองนกไข่	17
	รวม	8 ตำบล
รวมทั้งสิ้น	16 ตำบล	278

การสังเกตและการวัด (Observation and Measurement)

1) ตัวแปรอิสระ(Independent variables) ได้แก่

1.1) ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง เป็น/เคยเป็น อสม. บุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ

1.2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะเดิม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

1.3) ปัจจัยด้านประสบการณ์ เช่น ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง การได้รับข้อมูลข่าวสาร การใช้บริการและร่วมกิจกรรมด้านสาธารณสุขของชุมชน การได้รับคำแนะนำ /การฝึกอบรม ประวัติการเจ็บป่วย

1.4) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ระดับชั้นของอบต. รายได้ของอบต. จำนวนหมู่บ้าน และจำนวนประชากรที่รับผิดชอบ

2) ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของสมาชิกอบต. ในการดูแลสุขภาพประชาชน อำเภอบ้านแพ้วและอำเภอกระทุ่มแบน โดยแบ่งเป็น 5 ด้านดังนี้ การศึกษาชุมชน การวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ การติดตามและประเมินผล

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ตั้งแต่พฤษภาคม 2544 – เมษายน 2545

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย(Instrument)

ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง และปรับปรุงจากแนวคิด ทฤษฎี ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม⁽⁴⁾ ซึ่งครอบคลุมตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นคำถามทั้งปลายปิด และเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1

ข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด การดำรงตำแหน่ง ใน อบต. เป็นหรือเคยเป็นอสม.หรือบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่นใด

ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในชุมชน

ข้อมูลด้านประสบการณ์ ได้แก่ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การได้รับข้อมูลข่าวสารด้าน สาธารณสุข การใช้บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขของชุมชน การดำเนินงานร่วมกับสถานีอนามัย และโรงพยาบาลชุมชน การได้รับคำแนะนำหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับงานทางด้านสาธารณสุข และ กฎหมาย สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับ อบต. ประวัติการเจ็บป่วยที่รุนแรงของผู้ตอบแบบสอบถามและบุคคลในครอบครัว

ข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ระดับชั้นของ อบต. รายได้และรายจ่ายของอบต. จำนวน หมู่บ้านและจำนวนประชากรที่รับผิดชอบของ อบต.

ลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ(Check list) และเติมข้อความ จำนวน 23 ข้อ

ส่วนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกอบต.ในการดูแลสุขภาพประชาชน ข้อคำถามเป็นแบบให้ เลือกตอบชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เป็นข้อคำถามทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยให้ผู้ตอบ แบบสอบถามประเมินค่าความสัมพันธ์ตามน้ำหนักพฤติกรรมของการมีส่วนร่วมเป็น 5 ระดับได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 51 ข้อ โดยแบ่งการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพประชาชนไว้ 5 ด้านคือ

1) การศึกษาชุมชน	จำนวน	6	ข้อ
2) การวางแผน	จำนวน	8	ข้อ
3) การดำเนินงาน	จำนวน	21	ข้อ
4) การรับผลประโยชน์	จำนวน	8	ข้อ
5) การติดตามและประเมินผล	จำนวน	8	ข้อ

ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง การได้ร่วมปฏิบัติในกิจกรรม หรือข้อความนั้น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม มาก น้อยเพียงใด

กำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ดังนี้ ถ้าข้อความเป็นลักษณะเชิงบวก(Positive Statement) เกณฑ์การให้คะแนนประกอบด้วย

การมีส่วนร่วมมากที่สุด (ร้อยละ 81 - 100)	ให้คะแนน = 5
การมีส่วนร่วมมาก (ร้อยละ 61 - 80)	ให้คะแนน = 4
การมีส่วนร่วมปานกลาง (ร้อยละ 41 - 60)	ให้คะแนน = 3
การมีส่วนร่วมน้อย (ร้อยละ 21 - 40)	ให้คะแนน = 2
การมีส่วนร่วมน้อยที่สุดหรือไม่ได้ปฏิบัติ(ร้อยละ 0 - 20)	ให้คะแนน = 1

ถ้าข้อความเป็นลักษณะเชิงลบ(Negative Statement) จะให้คะแนนกลับกันกับประโยคเชิงบวก สำหรับการแปรผล นำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้แต่ละข้อมาเทียบกับระดับของการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 3

ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ สำหรับข้อมูลปัญหาและอุปสรรคเป็นแบบชนิดมาตราส่วนประเมินค่า(Rating scale) จำนวน 11 ข้อ โดยกำหนดความสำคัญของปัญหาไว้ 5 ระดับได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน = 5
มาก	ให้คะแนน = 4
ปานกลาง	ให้คะแนน = 3
น้อย	ให้คะแนน = 2
น้อยที่สุด	ให้คะแนน = 1

การแปรผล นำคะแนนค่าเฉลี่ยที่ได้มา พิจารณาลำดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรค โดยเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนน

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพประชาชน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดเต็มข้อความ จำนวน 5 ข้อ

การตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม

1) ความถูกต้องตามเนื้อหา(Content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการสาธารณสุข นักกฎหมายสาธารณสุข จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และรายละเอียดของข้อคำถาม ความเหมาะสมของภาษา และปรับปรุง แก้ไข แบบสอบถาม

2) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับสมาชิก อบต. ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในจังหวัดปทุมธานี และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ⁽²⁴⁾ ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามมีดังนี้

ความน่าเชื่อถือในส่วนที่ 2 จำนวน 51 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.8889 แบ่งเป็น 5 ด้าน

1) การศึกษาชุมชน	มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.8689
2) การวางแผนงาน	มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.8653
3) การดำเนินงาน	มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.8658
4) การรับผลประโยชน์	มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.8641
5) การติดตามและประเมินผล	มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.8697

ความน่าเชื่อถือในส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค จำนวน 11 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.8672

ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยรวม มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.8918

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

- เตรียมอุปกรณ์การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของสมาชิก อบต.
- ทำหนังสือจากภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ ถึง อบต. ในอำเภอ บ้านแพ้ว 8 แห่ง และอำเภอกระทุ่มแบน 8 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละแห่ง
- นำหนังสือและแบบสอบถามส่งถึง อบต. ด้วยตนเอง และประสานงานกับปลัด อบต. หรือ ประธาน อบต. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา รายละเอียดในการศึกษา รวมทั้งขอความร่วมมือในการตอบและแจกแบบสอบถาม แก่สมาชิก อบต. และนัดหมายเก็บข้อมูลแบบสอบถาม
- โทรศัพท์ติดตามเป็นระยะ แล้วออกเก็บรวบรวมแบบสอบถามจาก อบต. ทั้ง 16 แห่ง พร้อมตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

สร้างคู่มือการลงรหัส แปลงข้อมูลเป็นรหัสตามคู่มือการลงรหัส สร้างแฟ้มข้อมูลและบันทึกข้อมูลลงแฟ้ม ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows การวิเคราะห์ข้อมูลโดย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ(Quantitative data)

- (1) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่อายุ ระดับการศึกษา สรุปโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย พิสัย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอเป็นตาราง
- (2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน สรุปโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย พิสัย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอเป็นตาราง
- (3) ปัจจัยด้านประสบการณ์ ได้แก่ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง สรุปโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ พิสัย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอเป็นตาราง
- (4) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ รายได้ของอบต. จำนวนหมู่บ้าน จำนวนประชากรที่ อบต.รับผิดชอบ สรุปโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย พิสัย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอเป็นตาราง

1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data)

- (1) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ตำแหน่งในอบต.เป็น หรือเคยเป็นอสม. /บุคลากรทางการแพทย์ สรุปโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ สัดส่วนนำเสนอเป็นตาราง
- (2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่อาชีพ ภูมิลำเนาเดิม สรุปโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ สัดส่วนนำเสนอเป็นตาราง
- (3) ปัจจัยด้านประสบการณ์ ได้แก่ การใช้บริการที่ สถานีอนามัย และที่โรงพยาบาลชุมชน การร่วมดำเนินงานกับสถานีอนามัย และโรงพยาบาลชุมชน การได้รับคำแนะนำ ฝึกอบรม ประวัติการเจ็บป่วยรุนแรง สรุปโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ สัดส่วน นำเสนอเป็นตาราง
- (4) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ชั้นของอบต.สรุปโดยใช้ความถี่ ร้อยละ นำเสนอเป็นตาราง
- (5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกอบต.ในการดูแลสุขภาพประชาชนอำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกระทุ่มแบน โดยแบ่งเป็นรายข้อและรายด้าน การศึกษาชุมชน การวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ การติดตามและประเมินผล สรุปโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย นำเสนอเป็นตาราง
- (6) ปัญหาและอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมดูแลสุขภาพประชาชน สรุปโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย นำเสนอเป็นตาราง

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)

(2.1) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ของการมีส่วนร่วมของสมาชิก อบต.ในการดูแลสุขภาพประชาชนในด้าน การศึกษาชุมชน การวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ การติดตามและประเมินผล กับตัวแปรอิสระ สำหรับตัวแปรที่มีลักษณะ 2 กลุ่ม โดยใช้ Unpaired t – test หรือ Mann- Whitney U– test ตามความเหมาะสม สำหรับตัวแปรที่มีลักษณะมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้ one-way ANOVA หรือ Kruskal - Wallis H test ตามความเหมาะสมนำเสนอเป็นตาราง

(2.2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพประชาชนในด้าน การศึกษาชุมชน การวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ การติดตามและประเมินผล ของอำเภอบ้านแพ้วและอำเภอกระทุ่มแบน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย